

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

<i>Ульянова Галина Олексіївна, Ульянов Олексій Іванович</i> СВОБОДА ТВОРЧОСТІ ТА ЇЇ ЗМІСТ	657
<i>Бааджи Наталія Пилипівна</i> РОЛЬ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК У ЦИФРОВОМУ МАРКЕТИНГУ	659
<i>Галунова Лариса Ігорівна</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (НЕЙРОМЕРЕЖ) У ПРАВОВІЙ СФЕРІ	661
<i>Ennan Ruslan</i> LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EUROPEAN UNION	664
<i>Кирилюк Алла Володимирівна</i> ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕРНЕТ-ПРАВОВІДНОСИН	667
<i>Кравченко Олександр Миколайович</i> КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ ТА КОНФІДЕНЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	670
<i>Бугаєць Альона Сергіївна</i> РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗАСОБАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ...	673
<i>Височин Дмитро Олександрович</i> ПАРАЛЕЛЬНИЙ ІМПОРТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ	675
<i>Hrytseniuk Vladyslav, Golovatyuk Ivan</i> THE PROBLEM OF IDENTIFYING INTERNET USERS	676
<i>Козир Олександр Олександрович</i> ОСОБЛИВОСТІ КОРИСТУВАЦЬКОГО КОНТЕНТУ	678
<i>Ларіонов Владислав Сергійович</i> ПРАВОВА ОХОРОНА ТВОРІВ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	680
<i>Шендрік Ірина Сергіївна</i> ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ЯК ОБ'ЄКТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ	683

СЕКЦІЯ 16. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

<i>Подцерковний Олег Петрович</i> ЩОДО НАГАЛЬНИХ КРОКІВ УСУНЕННЯ ОКРЕМИХ ПЕРЕШКОД ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ	685
<i>Будурова Ганна Миколаївна</i> НОВЕЛИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	687
<i>Войнарівський Микола Миколайович</i> ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПОЗИЧЕННЯ ДОСВІДУ НІМЕЧЧИНИ ПРИ ВДОСКОНАЛЕННІ АДМІНІСТРАТИВНО- ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ В УКРАЇНІ	690
<i>Добровольська Володимира Володимирівна</i> ЩОДО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	692
<i>Згама Антоніна Олександрівна</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОСУДДЯ: ШЛЯХ ДО СПРАВЕДЛИВОГО ТА ЕФЕКТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ..	694
<i>Квасніцька Ольга Олексіївна</i> ДО ПИТАННЯ ПРЕДМЕТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІСТОБУДІВНОГО ПРАВА	696
<i>Попелюк Вадим Павлович</i> ЩОДО ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ДОСТУПНОГО ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛА “Є-ОСЕЛЯ” НА ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО В УМОВАХ ВІЙНИ	699
<i>Бабалунга Олесь Михайлович</i> МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	701
<i>Велєв Іван Іванович</i> ЩОДО АДВОКАТСЬКОГО ГОНОРАРУ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ	703
<i>Зарічанський Григорій Віталійович</i> СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРИПТОБІРЖ ТА ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТИ	705
<i>Ковалевич Ігор Ігорович</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ВИЗНАЧЕННЯ КРИПТОВАЛЮТИ	707
<i>Кубрак Гліб Олегович</i> МІСЦЕ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МСБ В ДЕРЖАВНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТА ПРАВОВІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	709
<i>Ляховецький Олександр Олександрович</i> ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ	712
<i>Попович Павло Олександрович</i> ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ПРИТРИМАННЯ ЯК ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД(В УМОВАХ ЕВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ)	714

19. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5–6. Ст. 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 05.03.2024).

Ключові слова: конфіденційна інформація бізнесу, комерційна таємниця, інформація, бізнес.

Keywords: business confidential information, trade secret, information, business.

Бугасць Альона Сергіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції*

РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗАСОБАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Поняття «інтелектуальна власність» виникло в процесі тривалої практики юридичного закріплення за певними особами їхніх прав на результати інтелектуальної діяльності у сфері науки, виробництва, мистецтва і літератури [1]. У широкому розумінні інтелектуальна власність включає у себе права, закріплені законодавством, що виникають в результаті творчої діяльності у промисловості, науці, літературі та мистецтві [2].

Наявність сучасної, всесвітньо визнаної системи інтелектуальної власності є невід'ємним елементом для досягнення високого економічного та соціального розвитку будь-якої країни. Погоджуючись з О. О. Бондаренко, можна стверджувати, що «охорона інтелектуальної власності сприяє використанню та подальшому розвитку винахідницьких і творчих здібностей та досягнень, підтримує та зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності та привертає інвестиції, стабілізуючи економічний стан. Створення саме такої системи має особливе значення для України – держави зі значним науково-технічним та інтелектуальним потенціалом» [3].

На сьогоднішній день в Україні сформована достатня нормативно-правова база в сфері регулювання прав на об'єкти інтелектуальної власності, а саме:

- Закон України «Про авторське право і суміжні права»;
- Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»;
- Закон України «Про охорону прав на промислові зразки»;
- Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

Активні бойові дії ускладнюють охорону інтелектуальної власності, адже спершу люди повинні попіклуватися про свою безпеку, та під час блекаутів електронні системи та реєстри просто не здатні працювати. Саме тому, 13 квітня 2022 року набув чинності Закон України № 2174-IX «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України», згідно з яким – «з першого дня введення в Україні воєнного стану у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України зупиняється перебіг строків для вчинення дій, пов'язаних з охороною прав інтелектуальної власності, а також строків щодо процедур набуття цих прав» [4].

Варто зазначити, що при регулюванні відносин інтелектуальної власності при необхідності, можливе застосування міжнародних нормативно-правових актів у сфері інтелектуальної власності, перелік яких вказаний в Інформаційному листі Вищого Господарського суду України від 08.10.2003 р. № 01-8/1199 «Про нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності» [5].

Міжнародна система охорони авторського права є складним механізмом. В своїй роботі Н. В. Пильгун та Н. Р. Чернявська висвітлюють огляд правового забезпечення системи міжнародної охорони авторського права, основою якої залишається Бернська конвенція 1886 року. Існує цілий ряд міжнародних договорів, що регулюють відносини в сфері інтелектуальної власності на міжнародному рівні [6]. «Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності» (ТРІПС) є ключовим міжнародним документом, який встановлює мінімальні стандарти для захисту прав інтелектуальної власності. Ця угода відіграє важливу роль у гармонізації правових норм у цій сфері між країнами-членами Світової організації торгівлі і тими, які бажають стати членами у майбутньому. Деякі з положень Угоди ТРІПС включають в себе вимоги, які також відображені в інших міжнародних договорах з охорони інтелектуальної власності, таких як Бернська конвенція і Паризька конвенція. Наприклад, стосовно авторського права, ТРІПС використовує положення Бернської конвенції. Щодо патентів та торговельних марок, вона відповідно використовує положення Паризької конвенції. ТРІПС також встановлює вимоги щодо процедур захисту прав, які мають бути справедливими, рівними для всіх, а також ефективними і необтяжливими. Вона вимагає швидких заходів захисту прав для запобігання можливій шкоді, яка може виникнути внаслідок порушення прав інтелектуальної власності, передбачає гарантії проведення справедливих і об'єктивних судових процедур [7].

Мадридська система міжнародної реєстрації товарних знаків дозволяє власникам торговельних марок подавати заявки на реєстрацію їх марок в різних країнах через одну процедуру. Лісабонська угода про захист походження та найменувань товарів регулює захист та визнання походження товарів.

На сучасному етапі можливо виділити основні тенденції розвитку міжнародного регулювання прав інтелектуальної власності:

1) Визнання прав інтелектуальної майже всюди підтверджується, хоча обсяг цього визнання може варіюватися в різних країнах. Це свідчить про загальне розуміння важливості захисту інтелектуальної власності для стимулювання інновацій та розвитку.

2) Гармонізація та уніфікація національних законодавств через переговори на міжнародному рівні сприяє створенню сприятливого середовища для міжнародного співробітництва та торгівлі, розбудові інтегрованих ринків та захисту прав інтелектуальної власності в цих ринках.

3) Наголошується універсалізація охорони інтелектуальної власності, застосування єдиного підходу при її наданні своїм громадянам та іноземцям, вирівнювання обсягу прав і можливостей їх захисту в суді для всіх зацікавлених осіб.

Однак, варто враховувати, що міжнародна система охорони прав інтелектуальної власності не є абсолютно стабільною. Охорона інтелектуальної власності поступово втрачає традиційно територіальний характер. Постійні зміни у технологіях, вимоги ринку та нові виклики, зокрема у сфері цифрових технологій, потребують постійного адаптування і модернізації міжнародних норм і стандартів. Така динаміка відображає неперервний процес пошуку оптимальних рішень для забезпечення ефективного захисту інтелектуальної власності у світі, що постійно змінюється. Тенденції розвитку міжнародного регулювання прав інтелектуальної власності відображають баланс між стабільністю і гнучкістю, спрямовані на створення сприятливих умов для інновацій та розвитку, а також на захист прав творців і власників інтелектуальної власності в умовах сучасного світу.

Список використаних джерел

1. Избаш О. О. Міжнародні аспекти захисту інтелектуальних прав. *Lex Portus*. 2018. № 2 (10). С. 79–94.
2. Костюченко О. М. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні. *Міністерство юстиції України*. 2023. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4487

3. Бондаренко О. О. Стан правової охорони і захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в Україні під час війни. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 2. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/download/874/813>

4. Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 01.04.2022 р. № 2174-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2174-20#Text>

5. Про нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності. інформ. лист Вищого Господарського суду України від 08.10.2003 р. № 01-8/1199.

6. Пильгун Н. В., Черкавська Н. Р. Особливості правового захисту міжнародних авторських прав. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Право. 2018. № 1 (17). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18pnmvmap.pdf>

7. Косяченко К. Е. Зміст та особливості правового регулювання і реалізації права інтелектуальної власності в контексті цивільно-правових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/28>.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, об'єкти права інтелектуальної власності, міжнародне регулювання.

Keywords: intellectual property law, objects of intellectual property law, international regulation.

Височин Дмитро Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри інтелектуальної власності і патентної юстиції*

ПАРАЛЕЛЬНИЙ ІМПОРТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

Конкуренція є найважливішим елементом ринкової економіки, який визначає розвиток і характер ринкових відносин. Актуальним питанням в умовах сьогодення є забезпечення правових та організаційних засад формування конкурентного ринку лікарських засобів, як невід'ємної умови їх доступності для різних верств населення. Взаємозамінність лікарських засобів, удосконалення процедур ціноутворення на ліки, забезпечення відкритості, прозорості та недискримінації учасників ринку, відкритість ринку для імпорту окремих категорій лікарських засобів обумовлюють не лише їх доступність, а й впливають на розвиток національної фармацевтичної галузі. З розвитком міжнародної торгівлі все більшої актуальності набуває питання захисту інтелектуальної власності під час транзиту товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності. Це обумовлює важливість дослідження правових засад регулювання відносин у сфері паралельного імпорту в рамках сучасних інтеграційних процесів.

Паралельний імпорт сприяє розширенню ціни та фактичної доступності ліків для населення країн ЄС. Він діє лише між країнами Європейської економічної зони та базується на принципі вільного руху товарів.

А. Д. Барзилович пропонує впровадження системи паралельного імпорту, що полягає у ввезенні оригінальних ліків з за кордону у випадку відсутності безпосередньої згоди на це правовласника товарного знака. Також вбачається за доцільне ввести вимогу обов'язкового ліцензування для виробників і дистриб'юторів, які здійснюють паралельний імпорт [1, с. 51].

Для країн з обмеженими ресурсами потенційна економія коштів від паралельного імпорту ліків є найважливішою.

Паралельний імпорт тісно пов'язаний з поняттям вичерпання інтелектуальної власності. Можливість законодавчого обґрунтування паралельного імпорту з'явилася з розвитком кон-